

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Fűvészkert-utca 1080. sz</p>
--	---	---

II-ik Nyílt levél nagyt. Szeremlei Sámuel urhoz!

A.

A főkérdés és az arra adott válasz.

Ezen kifejezésre vonatkozólag „a debreczeni ref. collegium tulajdonosa az egyházkerület“ bátorkodtam e kérdést intézni „hol vannak az adatok arra nézve, hogy a debreczeni ref. collegiumnak kezdettől fogva nem a debreczeni ref. hitközség lett volna tulajdonosa? továbbá „hogy a depr. ref. hitközség ezen tulajdoni jogáról teljesen és általánosan lemondott volna?“ vagy „hogy ezt másra átruházta, avagy ettől megfosztatott volna“?!

Ezen kérdésekre nt. Szeremlei S. ur a „Debr. prot. lap“ 33-ik számában az itt szóról-szóra leirt lényeges és egyenes feleletet adta:

„Volt idő, melyben a debreczeni egyház (és méginkább Debreczen városa) teljesen magáénak mondhatta a collegiumot és azt közvetlen egy-maga kormányozta. Ez akkor volt, mikor ő maga tartotta fen az iskolát.“

Továbbá a lényeges és egyenes felelet ezen szavakban foglaltatik: „ugy vagyok meggyőződve, hogy a mostani főiskola tulajdoni joga a szerzésnél fogva az egyházkerületet illeti; a debreczeni egyház tulajdoni joga pedig a régi collegiummal együtt elenyészett, elévült, és azt semmiféle general convent és királyi helybenhagyás többé életre nem támaszthatja.“

A nt. Szeremlei S. ur ezen meggyőződésével az én meggyőződésem épen ellentétes. Mert a depr. ref. hitközség a maga természetes és törvényes jogait mai napon is használja és gyakorolja. A tiszántuli egyházkerület a főiskola közvetlen kormányzását a tanügyi bizottság és a

gazdasági tanács által teljesíti. Mindegyik egyharmadrészben a superintendentia, egyharmadrészben a depr. ref. egyház, egyharmadrészben a tanárkar által választott és felelős tagokból áll. Tehát a depr. ref. egyház jogfolytonossága él, és az ő jogai sem el nem enyésztek, sem el nem évültek. Sőt a Szeremlei ur által is felemlített azon jog elv szerint „jus et officium pari passu ambulans“ a debreczeni ref. hitközségnek a collegiumhoz való tulajdonjoga, — a zsinat által fegfelsőbb egyházi hatósággá emelt conventnek az iskolát fentartók érdekében hozott határozata szerint és erejénél fogva — most még erősebb és biztosabb, mint valaha.

Itt áll kettőnknek egymással egészen ellentétes meggyőződése.

A dolog eldöntése egyikünkre sincs bizva. De azt én is reményelem, mint Szeremlei ur, hogy mind az egyházkerület, mind a depr. ref. hitközség vezérférfiainak meg van és meg lesz azon kiváló gyakorlati tapintatuk és bölcsességük, melynek a multban annyi bizonyosságát adták. Ide czéloztam felszólalásomkor én is, midőn azt irtam, hogy a Szeremlei ur által felhozott állítások — a „számítás“ és „majorizálás“ — a jelenkor adataiból megoldhatók.

Ezen nyilatkozatommal az általam feltett kérdésnek és az erre adott feleletnek további fejtegetésével részemről teljesen felhagyok, de csakis azért, mert meggyőződésem szerint, két ily ellentétes nézetet, hirlapi vita utján összeegyeztetni lehetetlen.

B.

Néhány igénytelen észrevétel a mellékes tárgyakra nézve.

Nt. Szeremlei ur mellékesen ezt jegyezte meg: „annak fejtegetése, hogy a collegiumnak kicsoda a tulajdonosa, meddő elmefuttatás.“

Tessék elhinni, hogy nem olyan meddő ez elmefuttatás, minőnek egyelőre látszik.

Én, mint már nagyon öreg ember, az én szintén elöregedett s a tapasztalatok nehéz igája alatt elalélt

lovamon nem akarok futtatást kezdeni, egy élete javában levő oly kitünő tudóssal, minőnek nt. Szeremlei urat én is tartom s tartja az egész hitfelekezet. Engedje meg azonban nekem, hogy e kérdésre nézve a multak tapasztalataiból felemlítsem a nagyobb eseményeket. Mert már három ízben járt fel e gonosztévő kísértet.

A reformációtól kezdve két egész századon keresztül egészen 1752-ig nem lehetett csak fel is tenni ezt a kérdést, kicsoda a debreczeni collegium tulajdonosa? Ekkor a hatalmas erőszak eltiltotta Debreczen városát a collegiumnak és egyháznak a városi pénztárból való segélyezésétől. — A körülményekhez képest a város jogai átszállottak a ref. egyháztanácsra. A szelid hatalmat néhány év multával lerázni igyekezett Sinai, azt állítván, hogy a collegium sem nem a városé, sem nem az egyházé, hanem csakis az „önmaga-magáé,“ mert a collegium egy nemes személy, a mely minden nemesi jogokkal és kiváltságokkal bir. A collegiumnak szellemi és anyagi kezelése egyedül a professorokat illeti. — Nem az episcopalis törekvés, hanem az efféle merev állításoknak erőszakos keresztülvitele buktatta meg Sinait, ki a collegium pénzével és vagyonával is kénye-kedve szerint rendelkezett.

Következett a Domokos Lajos fellépése, ki a Sinai megbuktatása után a collegiumnak szellemi és anyagi kormányzását a depr. ref. egyháztanács kezébe adta, állítván, hogy a collegiumnak az eltiltott város után egyedüli jogos tulajdonosa a depr. ref. hitközség. Az egyháztanács gyűléseiben határozott el, hogy kik legyenek a professorok, ott állapított meg a tanrendszer, ott hozott a professorokra és diákokra szóló törvény, ott kezeltetett a collegiumnak tőkepénze és összes vagyona.

Domokos Lajos halála után a budai zsinat canonjai által impregnált főcurátor Péchy Imre az előbbihez hasonló erőszakossággal magához ragadta a collégium szellemi és anyagi ügyeinek vezetését.

Az 1806-ik esztendőtol kezdve hatalmaskodott Péchy főcurátor a collégium felett mind szellemi, mind anyagi tekintetben. A collégium tőkepénzeit kiutalványozgatta önmagának, családjá tagjainak és a coadjutorcurátoroknak. Kár ugyan nem érte a collégiumot nagyobb mértékben, mert Péchy Antal, a főcurátor testvérje ennek adósságait kifizette, de a zürzavar megvolt s mindenki előtt világossá lett, hogy az ilyen kormányzás még kártékonyabb, mint volt a depr. egyháztanács és professorok kormányzása.

Végre 1842-ben báró Vay Miklós főcurátor szervezte a collégium anyagi ügyeire nézve a gazdasági tanácsot a fentebb említett módon, a három testületnek, u. m. a tanárkarnak, a depr. egyh. tanácsnak és az egyházkerületnek tagjaiból. Mely gazdasági tanácsnak elnöke mindig a debreczeni ref. egyház főkurátora.

A professorok választására és a tanügy szellemi vezetésére zsinórmértékül az 1822-iki konvent határozata és az ugynevezett „litteraria deputatio“, vagyis tanügyi bizottság szolgált, a superintendencia közvetlen kormányzása alatt.

Most, midőn a magyar államkormány alatt, országos törvények értelmében, a zsinat által legfőbb egyházhatósággá emelt convent a közép- és főiskolákat szervezi és ezen szervezetét végrehajtás végett már ki is adta: ez a kérdés, „ki vagy kik a depr. ref. collégium tulajdonosa vagy tulajdonosai“, teljességgel nem meddő elmefuttatás; sőt inkább ugyancsak mélyen életbevágó kérdés.

Azt hiszem, hogy egy dologban minden érdeklettek egy véleményen vannak, nevezetesen, hogy a depr. ref. collégiumnak ugy Debreczen városában, mint azon kívül levő és a depr. ref. collegium nevére telekkönyvezett ingatlan birtokai, valamint tőkepénzei, évi járadékai, alapítványai a debreczeni ref. collegiumnak elannyira sajátjai, hogy azokat az eredeti rendeltetésöktől semmiféle felsőbb kormányzói hatalom el nem vonhatja, más célra nem fordíthatja.

Ezen kétségtelen jogi elvből lehet és kell kiindulni, midőn a depr. ref. collegiumnak a közelebbi hatvan év alatt minden ízében történt új szervezéséről, tanszékek szaporításáról, új épületek emeléséről van szó.

S midőn a tiszántúli egyházkerületről, mint a debreczeni ref. collegium tulajdonosáról beszélünk, azt sem szabad elfelejtenünk és azt sem lehet meddő elmefuttatásnak tekintenünk, hogy bizony az egyházkerületek sem mondhatók „ne nyulj hozzám virágnak.“

Az 1735-ben megalakult a mostani négy superintendencia, de az ezt megelőző időben oly nagy és hatalmas „cistibiscana superintendencia“ két részre vágatott.

A közelebbi években erősen hangoztatták, hogy a felső-szabolcsi, szathmári, bereghi s mintegy hét egyházmegye, a tiszántúli mostani superintendenciától elszakadva, külön superintendenciát készül alkotni.

Az 1881-iki zsinaton is számosan voltak, akik a tiszántúli mostani superintendencia nagy kiterjedését tekintve, osztozkodni kívántak és csak idő kérdésének tekintik ennek a superintendenciának eldarabolását. Volt már — legalább papiron — a békés-bánáti egyházmegyéből is egy szivácsi superintendencia.

Ismételve mondom, hogy, ha valaha, most is nagy fontosságu kérdés az, ki, vagy kik a debreczeni ref. collegium tulajdonosa vagy tulajdonosai?!

Azt írja nt. Szeremlei ur, „magában Debreczenben is azzal tartják, hogy a főgymnasium (és a collegium többi részei) a tiszántúli reform. egyházkerület tulajdona.“ (Ze-

lizi D. Debreczen leírása 423.) Erre nézve csak azt jegyzem meg, hogy ugyanazon monographia 434-ik lapján ezt írja Zelizi ur: „a reformátusok debreczeni főgymnasiumáról szóló ezen ősmertetést Békési Gyula igazgató tanár által 1878-tól 1881-ig évenként kidolgozott Értesítőkből állítottam össze.“

Figyelmet érdemlő és nevezetes, hogy Békési Gyula tanár ur 1877-ben már gymnasiumi igazgató volt és mégis csak az 1881-iki Értesítőben jutott eszébe ezt írni, hogy a debreczeni ref. főiskola a tiszántúli egyházkerület tulajdona. — Az előző évekről szóló Értesítőkből ennek nyoma sincs, a későbbi évek Értesítője azonban egészen a folyó esztendőig reprodukálja a Békési Gyula ur ígét. Minő hatás alatt kezdte e kifejezést a most már tankerületi főigazgató és kir. tanácsos ur, nem tudom, de ennyit önmagától hallottam, hogy miért nem állit Debreczen város a reáliskola helyett egy gymnasiumot?! Elcsudálkoztam e nyilatkozatán, mert azt Isten és ember tudja, hogy a debreczeni ref. főiskolában levő gymnasium a reformációtól kezdve folyvást megvolt, s abból, hogy az egyházkerület a vidékről jövő tanulóknak a collegiumban nagy lakást építettett, teljességgel nem következik, hogy a debreczeni születésű tanulóknak külön gymnasiumot kell állítani.

Nem hagyhatom említés nélkül nt. Szeremlei urnak ezen okoskodását sem, „ily módon a klérus maráthatetné kezét a budapesti m. kir. egyetemre azon czímen, hogy azt valamikor ő alapítá; Debreczen város pedig követelhetné a tulajdoni jogot az ottani kir. gazdasági akadémiához és Hajdu-megyéhez, mivelhogy ezeknek ő adott telket, házat stb.“ Bizony, a klérus nem csak hogy rátette kezét az egyetemre, de sőt nem is vette le róla soha. Ott él és uralkodik abban a róm. kath. theologiai facultás, de Töröknek, Székácsnak és Ballaginak nem sikerült a protestáns theologiai facultást beerősökölni. Ami Debreczent illeti, e város és egyház azon órában, amelyben a gazdasági tanintézet megszűnik lenni ilyen tanintézet, nem csak ráteszi kezét a debreczeni gazdasági tanintézet épületére, hanem egyszerűleg el is foglalja a telket az épülettel együtt. Nemkülönben a város visszaveszi a megyeházat is azonnal, mihelyt Hajdu-megye Bőszörménybe vagy Szoboszlóra tenné át székhelyét.

Végre nt. Szeremlei urnak ezen közlésére: „ugy tudom, hogy a debreczeni egyház a főiskolai évi költségeknek $\frac{1}{8}$ részét is alig vise-li“, csak ennyit válaszolhatok, hogy az én tudomásom szerint Debreczen és az egyház a collegium évi költségeinek fedezésére mintegy 21,000 forintot ad évenként, ami az évi költségnek egy harmada, a másik két harmadot legna-

gyobb részben az alapítványok fedezik, ugy, hogy a superintendentia évi segélye a legkevesebb. A számításban, annak idejében, a számadatok alapján majd elkészítik az illetők.

Tiszteletteljesen azzal zárom bé e nyílt levelet, hogy meggyőződéseink ellentétesek ugyan, de mindkettőnk a debreczeni reformátum collegium iránti buzgó szeretet hivat és éltet. A jó Isten kísérje az ön hitfelekezeti és hazafias nemes munkásságát s tudományos működését, testi lelki áldásaival.

Debreczenben, 1885. augusztus hó 17-én.

Könyves Tóth Mihály.

Huszár Gál énekes könyve 1574.

(Folytatás.)

Hétfőn reggel.

Hymnus:

Immár mostan ó sz. lélek,

Antiphona:

Dicséret legyen te neked sz. háromság, (azután)

1. Psalmus, belőle ima,

2. Psalmus, belőle ima,

3. Psalmus, belőle ima.

Responsorium:

Gy. Gyógyíts meg minket ur isten,

Ch. Mert vétkeztünk ellened,

Gy. Kérünk téged ur isten, irgalmazz minékünk,

Ch. Mert vétkeztünk ellened,

Gy. Dicsőség atyának, fiúnak és sz. lélek istennek,

Ch. Gyógyíts meg stb.

Versiculus:

Gy. Mi segítségünk vagy te nekünk ur isten:

Ne hagyj el minket.

Ch. Ne utálj meg minket a mi vétkeinkért:

Mi idvezítő Istenünk.

Imádság:

M. (elmondja.)

Benedicamus:

Gy. Jézus Krisztus kit az Atya váltságunkra elereszte:

Kérünk téged légy szószóllónk sz. Atyádnak előtte.

Ch. Atya, fiu és sz. lélek, teljes sz. háromság egy isten:

Lakozzék a mi szivünkben, mind örökkön örökké.

(A nép még ekkor nem mondott se „Ugy legyen“, se „Ámen“-t.)

Igy a hét minden reggelére.

Szerda, Csütörtök, Péntek, Szombaton, mondott a minister Capitulumot is.

A 62. levélen kezdődnek a minden napra való ritualis hymnusok: Felséges Isten, menynek földnek ura stb.

Szerdán, ilyen versiculus volt a 143. psalmusból:

Gy. Tedd azt, hogy reggel halljam a te kegyességedet.

Ch. Mert te hozzád reményltem.

Gy. Mutass utat nekem, melyen járjak.

Ch. Mert hozzád emelem az én lelkemet.

Gy. Szabadíts meg engem Uram az én ellenségeimtől.

Ch. Mert te hozzád folyamtam.

Gy. Taníts meg engemet, hogy a te akaratodat tegyem.

Ch. Mert te vagy az én istenem.

Gy. A te jó lelked viseljen engemet.

Ch. Az igaz földön.

A 69. lev. htl. a mai 138.

Hálát adunk néked mindenható irgalmas ur isten,

Hogy ez elmúlt éjjel megőriztél minket kegyelmesen,

És ez mai napot adtad érnünk az mi életünkben stb.

(Szerző: Németi Ferencz, ma is használatban levő dallama: Sztárai Mihályé.)

70—73. lev. hiányzik, bizonyosan ilyen reggeli énekek voltak rajta, nem sok, mert a „Hálát adunk“-nak 23. verse volt.

74-en különféle imádságok kezdődnek.

84. Közönséges imája az Anyaszentegyháznak.

88. Credo (apostoli hitforma) utánna imák.

94. A keresztyén igaz hitnek vallásáról más dicséret,

Luther Mártoné:

Mi hiszünk az egy istenben.

105. Minden embernek illik ezt megtudni: Dévai Mátyás. Dallamul ez van írva: Im egy szép históriát, mely ismét Sztárai „Mennyi sokat szól az isten embernek“ énekére van írva, e dallam a reformátusoknál ma is él 144. sz. a.

109. Atya isten tarts meg minket. Lutheré, dallama is a nagy reformátor egyik remeke.

117. Közgyónó ének: Mindenható ur isten,
Mi bűnös emberek,
Gyónást és vallást teszünk,
Mint töredelmesek.

142. Conditore alme = Mindeneknek teremtője, Ambrosiusé.

147. A magnificatrá való antifóna:

Csak az Ur isten nekünk minden oltalmunk,
És bűneinkből igaz megszabadítónk (ezután a szűz Mária éneke): Felmagasztalja stb.

152. Karácson estén vécsernyére való dicséret: (mint az öreg Graduálban.)

Antifóna:

Tudjátok, hogy közel vagy az istennek országa, bizony mondom tinektek, hogy nem kéri.

Ezután a 143. ps. Dicsérvétek istennek szolgálói stb. — ebből ima, — utánna a 117. ps.

Hálaadás és könyörgés a Krisztusnak igaz esmeretiért, utánna a 146. ps., ebből ima, — ezután Capitulum, ennek utánna „Jövel népek megváltója“ hymnus, ezután a következő

Versiculus:

Gy. Ne féljetek félelmes szívű emberek,

Ch. Mert eljő a mi istenünk és idvezit minket,

Gy. Emlékezzél meg ur isten a te népedhez való jó kedvedbe,

Ch. Látogass meg minket a te idvezítéseddel,

M. Rövid imát mond,

Gy. Sionból jó ki az ő színének szépsége,

M. Két rövidke imát mond.

Benedicamus:

Gy. Jézus Krisztus, kit az atya váltságunkra elereszte stb.

Hajnalban:

159. Antifóna: Atya ur Isten monda stb.

2. 8. 24. zsoltárok, mindenikből külön-külön ima.

Kálmán Farkas.

(Folyt. köv.)

Egyházmegyei gyűlés aug. 12-én H.-Szoboszlón.

Az alsószabolcs-hajduvidéki ev. ref. egyházmegye aug. 12-én tartotta H.-Szoboszlón évi rendes közgyűlését Szeremlei József esperes és Gr. Degenfeld József gondnok elnöklete alatt. — Mi ritkaság: minden tanácsbíró — s pár kivétellel — minden egyház képviselve volt.

Hiányzott Földes. — Gyűlésünk egész menetén átértett az e miatti nyomott kedélyhangulat, hogy nincs közünk, kit megszoktunk minden gyűlésünkön látni; ki soha semmi terheltetéstől nem vonakodott, ki mint tanácsbíró, mint lelkész, gyámintézetünknek ujjáteremtője, felvirágoztatója (átvett 2 ezer egy pár száz forintot 1862-ben s most átad 25 ezer forintot), mint buzgó lelkiismeretes pásztor s építője a földesi egyháznak — volt ismeretes: Bakos Gábor nem lehetett már mi közöttünk. Gyűlésünk sietett részvétét fejezni ki a gyászoló család iránt; elrendelte, hogy jegyzőkönyvében örökítessék neve s testületileg vesz részt az aug. 13-án délelőtt végbe ment temetésen.

Gyámintézeti pénztárnokká Katona Endre nánási lelkész választatott meg.

Azután a gyűlés rendes medrébe tért.

Pákozdi Lajos, Czeglédi Lajos, Lengyel Imre rendes, Kálmán Lajos, Osvárt Ferencz, Soltész László pótagok választattak lelkészjelölő bizottsági tagokká. — Megállapított a kiigazított közalapi évjáradék 1884-re és 1885-re; felhivatni rendeltettek a kebelbeli egyházak, hogy követve Nánás, Szentmihály, Földes, Szoboszló példáját, gyűjtsenek, vagy évi meghatározott mennyiséget adjanak a debreczeni főiskolai tápintézetre; Horvát Gyula volt b.-ujvárosi — most t.-vezesnyi tanító jogos kérelme már kielégítve lévén, a ft. egyházkerülethez beterjesztetett s onnan hozzánk leküldött kérvényével el — illetve általunk el nem intézhető kérelmével, illetékes hatósághoz útasított; Sári József acsádi lelkész és az egyházi előjáróság — egy az egyházmegye területén működésétől, tanításra képtelen volta miatt felfüggesztett s elutasított tanító felfogadása miatt megintetett; pénztárak vizsgálása felőli jelentések letárgyaltattak.

És itt álljunk meg egy kicsit.

Közpénztárunk 1884. decz. 31-én 4429.78 frt tőkével záratott le; a közalapra 10,071.92 frtból bevétellett 7074.88 frt, felküldetett 6964.10 frt s így két évi tartozásunk hátránya 2962.04 frt. — Egyházmegyénk felveti a kérdést s kérni fogja az egyházkerulettől annak eldöntését, hogy a bevehetlenségekkel mi történjék? — A törvény nem szól róla semmit, nem jogosít fel a bevehetlenségek törlésére senkit. — Pedig szükség van rá, mert a nagy népességű egyházakban nem minden egyháztagnak tett önkéntes ajánlatot, a nagyobb részre ki lett vetve a közalap és kivétellett sok olyanra is, ki vagy már akkor sem lakott ott,

vagy időközben teljesen vagyontalanul elhalt, vagy, ha bár él, de fizetéképtelen. — A szentmihályi egyház 1883-ról 12:60 frtot, 1884-ről 3:00 frtot jelez oly bevehetlenséget, mit az ottani egyháztanács elengedett. Közigazgatási pénztárnok azonban, mint követelést tünteti fel ez összegeket, nem lévén utasítása az ily engedmények törlésére. — Hogy kinek engedessék el a közalapi tartozás, vagy kin bevehetetlen, azt első sorban mindenesetre a fizető egyháztanács fogja megjelölhetni. — Neki adatik-e meg a jog a törlésre is, vagy fenntartja azt magának a megye, kerület, vagy épen a konvent: mindenesetre és rövid időn elhatározandó lesz.

Egyházmegyei lelkész-gyámintézetünk tőkége 1884. decz. 31-én 25.083:36 frtra emelkedett. — Évi segély-összeg kiadatott három özvegynek 300—300 frt, egynek 100 frt, összesen 1000 forint. — Hogy mily buzgósággal, mennyire pontosan kezelte a pénztárt néhai Bakoss Gábor pénztárnokunk, mutatja az, hogy az év végén maradványa nem volt s 1884. folyamán 3080:36 frtot már decz. 31-re tőkésített és pedig úgy, hogy a mely napon a bevétele történt év közben, már más nap, vagy legalább azon a héten kamatozó s biztosított tőkéjévé lett gyámintézetünknek. — Hiszszük, — hogy amint az ügy érdeke meg is kívánja — új pénztárnokunk, kinek jó neve e tekintetben teljes kezességet nyújt, hasonló eljárást honosítand meg e drága kincsünk kezelése körül.

Egyházmegyei tanítói gyámintézetünk tőkége haladja a 8000 frtot. — Az ifjabb nemzedék hanyagolja ezen üdvös intézményt. — Az országos nyugdíj-intézet pedig, mint azt már pár esetben fájdalmasan kellett tapasztalunk, ugyancsak szűk marku a tanítók árva családja iránt, de mert ide is fizetniök kell, gyámoldájuk pártolásával hagyogatnak fel. — Kár pedig, mert az évi pár forint befizetés után az a 40—50 forint is nagy segítség lenne a családnak annak idejében.

Uzonyi Péter, a bősörményi egyház főgondnoka felebezett meg egyháztanácsa egy határozatát. — Egyházi életünk mivoltával csak valamennyire ismerős egyéniség elcsodálkozik rajta, hogyan lehet egy egyháztanács elnöknek, a vezetése alatti egyháztanács határozatát felebbezni? hogy juthat oly körülmények közé, hogy felebbezni kelljen? De hát ez az ügy olyan, hogy Uzonyi főgondnok a protestáns autonómiát féltve, érezte magát hivatva a felebbezésre. Ott ugyanis szerződés, még pedig a ft. egyházkerület által is helyben hagyott szerződés szerint gyakorolja a tanárválasztási jogot, az iskolát közösen fenntartó városi képviselő testület és ref. egyháztanács által választott 6—6 tagból álló iskola-tanács s Uzonyi főgondnok ezen szerződésben kikötött jogtól akarná elütni a városi képviselő testületet, egyszerűen azon alapon, mert a köznevelési és oktatási szervezet 59. §-a a tanárválasztást a fenntartó testület s nem testületekre bizta. — A felebbezés elutasított, miután egyházmegyénknek semmi joga arra, hogy két testület között a ref. egyház autonomikus jogkörén belől megkötött s pár év óta hatályba lépett szerződést megcsontítsa s az iskolát fenntartó két testület akármelyikét is szerződés biztosította jogától megfoszsa.

A nánási, hadházi, szováti egyházakban, kivált az első helyen említett egyházban, az egyházi adózási rend-

szeren változtatást tettek, — mindenik az egyházi és iskolaügy emelése érdekében történvén — elismerés nyilvánítása mellett erősítették meg.

Közalapi segélyért folyamodók közül Acsád, Ábrány, Mártonfalva, a dorogi egyház és lelkész-tanító 100—100 frt segélyre; T.-Eszlár, miután a gyakori árvizek miatt két falurészre szakadt s két iskolát kénytelen fenntartani 150 frt segélyre s a csegei lelkész, a polgári missio érdekében segédlelkész tartásra 200 frt segélyre ajánlatnak.

Az államsegély évi osztalékából ezután évről-évre egy rész — ez évben 100 frt — tőkésítettik egy egyházmegyei segély-alap javára, melyből annak idejében a közalapi segélyre fel nem vett, vagy rendkívüli körülmények közé jutott egyházak s hivatalnokaik fognak segélyeztetni.

Az esperes évi jelentése megérdemelné, hogy egész terjedelmében közöljük. — Nem mintha kifogásolható dolgokat nem tüntetne fel egyházmegyénk életéből (mert bizony nem igen takargat, sőt a hol kell: fedd és dorgál), hanem azért, mert szabályszerű előterjesztés s úgy a mint van: tárja fel egyházmegyénk szellemi s anyagi életét.

Kiemeljük belőle a következőket:

„Vallásosság, erkölcsiség s a szó szoros értelmében vett egyháziasság tekintetében ha sok kívánni való van, ha sok panaszzal hangzik itt-amott: de hát melyik korszakban nem volt s nem hangzott ilyen még bővebben is, elkezdve akár az apostolok, vagy a reformátorok korszakában? Ama panaszkodással szemben nem hagyható figyelmen kívül, hogy jelen korunk változott viszonyai annyi teendőt tüntet ki, annyi áldozatot kívánnak egyházunk tagjaitól s egyházunk tagjai annyi áldozatot hoztak a közelmúltban s hoznak szemünk láttára a jelenben is, hogy ezekre csak méltányló előismeréssel gondolhatunk s ez áldozatokat bizton úgy tekinthetjük, mint a közboldogság, közművelődés, általános haladás érdekében folyton munkás, folyton boldogító krisztusi szellem műveit stb. stb.

És hogy ez igaz, a részletes előterjesztésben mindjárt kimutatja, feltüntetvén, hogy 1884. folyamán 19 ezer forint felyüli adományban részesültek kebelbeli egyházaink, melyek között első helyen áll a bősörményi régi takarékpénztár 10,500 frttal iskolai alapra, Csege községe 1000 frttal lelkészlak vételre, Sápon Katona József 600 frttal harangra, Szováton Kardos József 2000 forinttal orgona alapra stb.

E jelentés koronája velt gyűlésünknek.

Fájdalom, nem ennek hallása által keltett jobb hangulattal kebleinkben hagyhattuk el a gyűlés termet.

Ónodi Géza tanácsbíró egy zsidó ügyet hozott „ház“-unk asztalára, mely gyűlésünket a késő délutáni órákra nyújtotta el.

Nem akarom e lapok t. olvasóit e tárgygyal untatni. — Bachrach Gyula nevű izraelita bérlő, ki több, kisebb-nagyobb adományokkal járult az ottani iskolaügyhöz, — hirszerint — mert egy hirlapi közleményen s lelkész bizonytalán adatain kívül alap nem volt — megválasztott volna „tisztelbeli“ presbiterré. — Egyházmegyénk közgyűlésének többsége, a csegei egyház ezen tényét — daczára annak, hogy nem bizonyos, ha valjon jegyzőkönyvelve van-e ama választás — megsemmisítette.

Több, kevésbé fontos tárgy is volt a gyűlés asztalán, de ezek közlése — ezuttal tollban marad.

Zs. S.

Az érmelléki reform. egyházmegye rendkívüli közgyűlése.

Folyó hó 7-én — a szorgos munkaidő dacára — elég számosan jelentek meg lelkészek és egyházak képviselői a rendkívüli közgyűlésre. A hálaadó és áldástkérő szép ima és megnyitó után meghatottan lepte meg a jelenvőltakat, a köztiszteltben és szeretetben álló agg lelkipásztornak, Lökös Jánosnak házipénztárnoki s tanácsbírói hivataláról — családi körülményei s testi gyengesége miatti lemondása. Meglepte ez a jelenvőltakat, mert a nagyérdemű, tapasztalatokban bölcs, kormányzásban tapintatos ösz férfiú, ezen szándékát egy szóval sem árulta el senki előtt. Egyházmegyénknek Nestora ő, tisztos, szelid alakja pusztán jelenlét által is tekintélyt kölcsönöz közgyűlésünknek, mindnyájunkra fájó lett volna érdemes helyétől, a tanácsbírói széktől félrevonulva látni, e tisztségtől nem is mentettük fel, többszöri ragaszkodásteljes kérelemre engedett, a tanácsbíróiságot még egy ideig viselni ígérkezett, a 25 évig viselt házipénztárnoki hivatalát azonban visszavonhatlanul letette, mely akaratja méltányoltatván — elfogadtatott.

Ezután következett a gyűlés tulajdonképeni legfőbb tárgya, az álmósi ügy. Köztudomású, hogy itt a két izben kitűzött lelkészválasztás kellő eredményre nem vezetett, s a 192-ik §-ban adott jogát az egyházmegyének ez alkalommal kellett érvényesíteni. Első teendő volt a szavazatképes tagok összeállítása, mi megtörténvén, kérdés tételtett, hogy az álmósi egyháztanács ennél a kellemetlen ügynél miként teljesítette kötelességét, mit tett a törvény érvényre emelésére? mert a zsinati törvények — presbytériumok teendőit részletező — 28-ik §-ának 8-ik pontjában nyilván kimondatik, hogy a presbytérium teendője, kötelessége: „az egyházi felsőbb hatóságok jogérvényes határozatainak (tehát a törvényeknek is) végrehajtása.“ Az esküformában pedig így esküsznek a presbytérium tagjai: „... az egyházmegyei és egyházkerületi törvényes hatóságok rendeleteinek, határozatainak és ítéleteinek híven engedelmeskedem.“ A mely presbytérium az itt mondottaknak meg nem felel, az a fegyelmi esetekről szóló 257-ik §. e pontja értelmében fegyelmi eljárás alá is vonható, sőt vonandó, mert fegyelmi eljárás alá esik: „oly lényeges kötelesség elhanyagolása vagy megtagadása, mely kötelességek a magyarországi ref. egyház törvényeiben vagy egyházi hatóságok szabályrendeleteiben hivatalos teendőkül vannak megszabva, vagy melyeket az illető egyházi tisztviselő szerződésszerűleg vállalt el. Kisebbszerű kötelesség elhanyagolása is képezheti fegyelmi eljárás tárgyát, ha az elhanyagolás szándékosságból származik és felsőbbégi megintés után ismételtetik.“

A fentebb jelzett kérdésre, hogy mit tett az álmósi egyháztanács eme kötelességgel szemben, feleletül adatott, hogy nem tett semmit, még az esperesi megintés után sem, hanem leakarta mondani, de lemondása — kellő okadatolás

hiányában nem fogadtatott el. Igen helyesen, mert ha a kissé nehezebb körülmények megoldása elől lemondással menekülhetnének, akkor nem lehetne létesíteni semmi üdvöst, semmi jót, sőt még talán országos közalap sem volna ma. Konstatáltatván az álmósi presbytérium magatartása, illetőleg e tárgyban semmit nem térése, a fenti kérdéstevő által indítványoztatott kellő fenyték alkalmazása; itt némelyek az álmósi presbytériumot azzal akarták menteni, hogy szavazni nem volt köteles, ez igaz, mert a szavazás joga — privát jog s az indítványozó sem gondolkodott úgy, hogy a presbytérium hivatalból tartozott volna szavazni, s hivatalos szavazatával a törvényt érvényre emelni, hanem igenis tartozott volna a szavazókat a törvény tekintélyére, az iránt való engedelmessegre és így a szavazásra hathatósan serkenteni, sőt rábeszélni, de mert — a mint kítűnt — semmit nem tett, ezért okvetlenül megrovandó volt; a közgyűlés egyhangulag fejezte hát ki rosszaságát, s ezt az álmósi presbytériummal külön jegyzőkönyvi kivonatban közöltetni elhatározta. Most következett aztán a titkos szavazás; nagy szótöbbséggel kineveztetett az 5 jelölt közül: Bajza Antal értarcsai lelkipásztor, ki szép beszédben köszönte meg az egyházmegye bizalmát, hogy e nehéz ügy megoldását ő reá bizza, igen szépen jelezte, hogy miként fogja fel helyzete nehézségét, öröm és aggodalom fogja el, öröm az egyházmegye kítűntető bizalmáért, aggodalom a reá váró nehézségek miatt, a félelmet és aggodalmat elnyomja szívében kötelességérzete, lelkipásztori hivatása, melynek igája ha terhes is, de gyönyörűsége a Krisztusért; ily elvek ösztönzik őt, hogy e szokatlan kötelességnek engedelmeskedjék, mindenkifelett bátorítja egy szót, amaz isteni, mely a vonakodó és mentegetődző Mózeshez vala intézve: „ne félj, mert én veled leszek!“

Ezzel fogsz győzni! mondottuk lelkesen, és ő győzni is fog, mert ez egy beszéde is bizonyosság a felől, hogy apostoli buzgóság, tűz s lélek heviti keblét e hajlott kornu derék férfunak, ki tiszta lelkesedésből s kötelességérzetből áldozta fel önmaga s családja nyugalmit talán semmivel sem kedvezőbb anyagi helyzetére. Midőn az egyházmegye Bajza Antal önfeláldozó odaadását nagy elismeréssel fogadta, ugyanakkor erősen reményli, hogy az álmósiak e derék s valóban jó pásztort megismervén, illő tisztelettel fogadják s elvégre belátják, hogy a törvény, addig mig törvény, mindenki által tiszteltben tartandó.

Bajza Antal, nyilatkozata után az elnökség s az egész közgyűlés által üdvözöltetett, szerencsekívánatokkal elhalmoztatott s az álmósi egyházba leendő beigtatással esperes ur megbizatott.

Ezenkívül a közgyűlésünk a kólyi és alsó-ábrányi lelkészek között eszközöltetni szándékolt cserét megerősítette. Adja Isten, hogy ilyen ügyben többé sem mi, sem a többi egyházmegyék soha ne gyűlésezenek.

Marjai Péter.

K ü l f ö l d.

Midőn Hugo Victor halálos ágyán feküdt, Guibert párisi érsek tudatta a családdal, hogy a haldoklót a vallás vigaszában óhajtana részeltetni. Hugo veje, Lockroy azt válaszolta, hogy a költő akaratát — mely mindenféle vallás papját eltiltá magá-

tól — tiszteletben fogják tartani. A köztársasági érzelmű lapok élénk tetszésnyilatkozatokkal helyeselték Lockroy tettét, míg a monarchikus érzelmű sajtót az mélyen lehangolá. Kifogásolják is erősen a szabadszellemekek ama merényletét, melynél fogva a deista Hugo Victort magoknak reklamálják. Hugo temetése — mint tudjuk — polgári volt. A „Temps“ reménye, hogy Hugo Victor „nagy neve“ üdvös hatással lesz s nyugtatólag fog hatni a tömegre, nem teljesült, a mint ezt a kommunárdok által provokált május 24-diki események bizonyíták. Még szerencse, hogy az anarchisták el lettek tiltva a gyászméletben vörös zászlóval tervezett tömeges részvételtől. A párisi érsek gyászát növelé még az is, hogy a szent Genovéváról nevezett templomot a kormány megfosztotta jellegétől s Pantheonra alakítva, oda rendelte temettetni a nagy költőt.

Összevág ez eseménnyel ama másik, mely magában Rómában történt. Mamiani, a szabadságharcos, a bölcsésziró és államférfi, rövid ideig tartó betegség után, 86 éves korában meghalt. Vallási tekintetben Mamiani is deista volt. Iratai nagyobb részt az Indexbe jegyeztettek („Index prohibitorum librorum“). Mint Hugo Victor, úgy ő sem tudott kibékülni haláláig a róm. kath. egyházzal. A senatusban s a kamarában, május 22-én, emlékbeszéddel tisztelték meg. A kormány nevében Mancini beszélt, kijelentvén, hogy a temetés államköltségen történik.

Mindkét eset tanúsága pedig az, hogy a római katolicismus gyöngye vonzerővel bír arra nézve, hogy a kiváló szellemeket a keresztyénség számára biztosítsa. A kiválóan katolikus államokban leginkább súlydöbben van a keresztyén vallás tekintélye. Bezzeg a mi Arany Jánosunk nem gondolt polgári temetésre, se nem fumigálta vallásának papjait, pedig ő is egy vala a szellemvilág soha ki nem alvó fényes csillagai közül.

Rómában a vatikáni körökben a „Voss. Ztg“ szerint nagy az izgatottság arra a hirre, hogy Msgr. Luigi Calabiana di Nazari, ki 1848. május 3-án neveztetett ki majlandi érsekké, az első kamara ülésén — Rómában — részt akar venni.

Monte Carloban új év óta nem kevesebb mint 53 öngyilkosság történt. A Majlandban megjelenő „Secolo“-t, mely ez öngyilkosságokról állandó rovatot vezet, a monacói fejedelem kitiltá országa területéről. Ugy hallatszik, hogy a monacói játékbarlang megsemmisítését, illetőleg erre vonatkozólag Franciaország közbelépését, kérelmezni fogják a francia senatustól.

A londoni vallásos nagy gyűlések, amelyekben évtizedek óta számot szokott adni az angol protestantismus, az ő, főként missziói működéséről, ápril közepétől június végeig szokták mégtartatni.

Ez idén a baptisták voltak az elsők, kik május 1-én az Exeter Hall utolsó zugig megtelt termében gyülekeztek. Az egyház az 1884-dik évben 67,828 font sterlinget vett be hittérítési célokra, azaz 8044 fonttal többet, mint az előző évben. Hittérítési vállalata a Kongó vidékén mind nagyobb arányokat ölt. Khinában még 43 év előtt csak 6 hívők volt, s ma már 25,000 az urvacsorázók száma ottani telepeiken. Ausztráliában is kedvezőek a missziói viszonyok.

A baptisták második gyűlése is nagyon népes volt, — Spurgeon elnökölt benne s a theologiai collegium ügye forgott fenn s tárgyalatott.

A methodisták is az Exeter csarnokban tarták missziói gyűléseket. Déláfrikai missziójok szépen virágzik; Indiában

új hittérítési rendszer bevitele forog szóban stb. Franciaországban a jelentés szerint nehéz, de nagy jelentőségű föladat vár a felekezetre. Németországban, nagy nehézségek közt folyik a kitartó hű munka, de eredménnyel. Barcelonában, Madridban, Gibraltárban, Olaszországban s Portugalliában változó eredménnyel működnek. Ceylonban s Madrasban szerencsésen szaporodnak. Khinában a francia bonyodalmak daczára is előhaladás jelezhető, bár nehéz akadályokkal kell megküzdeniök. Nyugot-Afrikában, betegség, éhség, belső viszály kemény próbára tette a hittérítők erejét s bizalmát. Nyugot-Indiában is kielégítő a munka folyása. A missziói bevételek tekintetében az 1884-dik év sokkal szegényebb, mint az előző 6 év bármelyike volt. A bevétel összesen 146,308 font sterling, a kiadás pedig 130,745 font sterling volt.

Az egyházi misszió-társulat évi bevétele 231,541 font, kiadása pedig 207,283 font sterlingre tehető. A tudósító a vállalat szélesbitését ajánlja különösen Tsagga felé Kelet-Afrikában, Quettah felé Afghanisztában, Aden felé a Verestenger mellett s Sudan felé, mely utóbbi tágabb körű vállalat alapját egy ujonnan alakítandó „Gordon Memorial Mission Fund“ képezné. A társulat működése Ceylonban sok reményre jogosít.

Indiában a nevelés terén lett elérve kiváló eredmény. Japánban a vallások egyenjogusítása folytán tág kapu nyílt az evangéliom előtt. Örvendetes vólt hallani, hogy a cambridgei akadémiai ifjuság egyik gyűlésén, 200 tanuló ajánkozott a misszió áldott munkájának végzésére s e téren segédkezésre.

t

Viszon nyilatkozat.

A b-somogyi egyházmegye ez évi tavaszi közgyűléséről adott tudósításomban helyet foglaló azon passusból: „esperes ur . . . tömeg-nek jelölő kifejezését nem illőnek, hevében mondottnak elismervén, visszavonta,“ a „visszavonta“ szóért támadást intéz ellenem előbb Novotny A. főjegyző ur, majd a 30-ik számban jött „Nyilatkozat“-ában maga esperes ur.

Kijelentem, miszerint — nem gondolva a „bocsánatkérés“ s „visszavonás“ közt levő azon különbségre, melyet főjegyzőnk felállít s melyet esperes ur hallgatagon fogad — teljes jóhiszeműséggel használtam tudósításomban azon szót az esperes ur válaszában átvonuló irány jellemzésére. Feljogosítottá magán a bocsánatkérésen kívül — mi Novotny főjegyző ur szerint is bár nagyon, de „halvány értelme“ a visszavonásnak — a modor, melyben esperes ur szavait adta; a szavak, melyekkel az „inkonbinativus tömeg“ kifejezés használatát megtagadta; a közgyűlés magatartása, melylyel azt fogadta, melyet maga Novotny főjegyző ur — kitől pedig semmi sincs távolabb, mint esperes urnak kisebbiteni akarása — „bizonyos nyomott, komoly hangulat“-únak jelez. Most látom át, mily óriásit tévedtem! Hiszen azon szemben-állásban a „visszavonás“ esperesi székről lelépés; a „bocsánatkérés“ abban megmaradásra célzó jelentőséggel bírt.

Esperes ur „Nyilatkozat“-ára különben ki kell nyilatkozatnom, miszerint „elég hű“-nek jelzett, — általam nem egy izben hűtlennek tapasztalt, — emlékezete daczára,

nem is teljes, nem is eléggé hű. Mert ezen kifejezések: „azt nem mondtam: incombativus tömeg;“ „nem tartottam oly alkalmas szervnek bizonyos törvény magyarázására, mint Consistoriumot, esetleg egyeseket is talán“, (közgyűlést), „törvényből kifolyóan, czélszerűnek sem tartom“ (megerősítést); „ha volna benne (t. i. sértő... vitázónak) hevében alkalmazni helytelenül. nem illőnek találok,“ — melyeket pedig betűről-betűre használt, — vagy nem foglalnak, vagy nem úgy foglalnak benne helyet. Értelmük pedig módosít esperes ur „Nyilatkozat“-ában adott válaszában.

Csak annyit jegyzek még meg, miszerint nem utasítván vissza esperes ur Novotny főjegyző urnak „visszavonás“-ról adott determinatióját, semmi feltétel alatt sem fogadom el szóvisszavonási ajánlatát.

Peti Lőrincz.

Különfélék.

Lelkészképeségi vizsgák. A f. hó 21-én és 22-én tartott első lelkészképeségi vizsgára 25 tiszteletes atyafi jelentkezett, u. m. Nagy József, Ilyés Endre, Csánky Gyula, b. Szabó József, Sass Béla, Szücs László, Papp Károly, Kutas Bálint, Erdélyi Imre, Debreczeni Károly, Papolczy Zoltán, Dávid Gyula, Köles Sándor, Szabó Béla, Boros Gábor, Bod László, Kiss György, Szász Gusztáv, Kecskeméthy Lajos, Vásárhelyi Zsigmond, Vadas Gyula, Szakács István, tehát 22-en, hárman pedig javító vizsgára állottak elő. Szilágyi Gézától pedig, ki f. év tavaszán visszalépett a vizsga elől, második lelkészképesítési vizsga vétetett föl. Az első vizsgát tevő atyafiak írásbeli vizsgáján három feladvány tüzetett ki, melyek közül egyet szabadon választhatott minden vizsgatevő atyafi. 1) Fejtessék ki, hogy a felnőttek megkeresztelését vitató kisebb protestáns felekezetek értelmét mely elvek és szempontok támogatják és melyek szólnak és bizonyítanak ellenük? 2) Fejtessék ki, hogy az öngyilkosság ker. erkölcsi vallásos elvekből kiindulva, bármely körülmények és helyzeti viszonyok között is menthető-e? 3) A párbajvivást a ker. vallásos erkölcsi elvek megengedhetőnek tartják-e?

A debreczeni ev. ref. főiskola theologiai és jogi akadémiáján az 1885–86. iskolai évre a beírások szeptember 1–8. napjain történnek, szeptember 9-én délelőtt 8 órakor pedig a tanév ünnepélyes istenisztelettel megnyitják. Felvétel és beiratás végett a főiskola háznagyi hivatalában kell jelentkezni, a hol az illetők megkapják a további utasításokat. Beigatási díj 2 frt; tandíj a nem jótéteményes joghallgatókra nézve fél évenként 12 frt és a főiskolai kórház alapjára 50 kr; a jótéteményes joghallgatókra nézve fél évenként 6 frt és a főiskolai kórház alapjára 50 kr, — ezen 50 krot a második fél évben nem fizettetés; a hittanhallgatókra nézve fél évenként 6 frt. Benlakási díj egész évre 8 frt, melyből 6 frt az első fél év elején a benlakhatás föltételként egyszerre kifizetendő. Tápiintézeti pótdíj havonként körülbelől 4 frt. Ezen díjak előre fizetendők. A pót- és javító vizsgák szept. 2–4. napjain, a joghallgatók alap- és államvizsgálatai pedig szeptember hó első felében fognak megtartatni. — A z a k a d é m i a i I g a z g a t ó s á g.

Még egy és utolsó kérelem és tudósítás. Szívesen kérem mindazon — még tetemes számmal lévő — nagytiszteletű és tiszteletes lelkész urakat, a kik a „Bihar-Diószegi Ev. Ref. Egyház Multja és Jelene“ című művemét megtartották s árát hozzám el nem juttatták, hogy ezt teljesíteni legalább egy pár hét alatt méltóztatassanak. — Tudomásra hozom a talán érdeklődőknek egyszersmind azt is, miszerint jelzett művemből még 200 példány van készletben, szerencsétlenségük megrendelésökkel. B.-Diószeg, 1885. aug. 19. Molnár János, ev. ref. lelkész.

Gyászhir. Részvétellel közöljük a következő gyászjelentést: özv. Veres Lajosné szül. Cseh Lujza, szülei: Veres János, Sági Julianna; testvérei: János, József, Teréz és Mária, nagybátyja Sápó Sámuel a számos rokonok nevében is fájdalommal jelentik a feledhetetlen jó férjnek, illetőleg fiúnak, testvérnek, öcsnek és rokonnak néhai Veres Lajos szlováti ev. ref. lelképástornak folyó évi augusztus 19-kén reggel 4 órakor életének 51-dik, házasságuknak 18-dik évében, hosszas szenvedés után történt halálát. — A boldogultnak földi részei augusztus 21-kén Pénteken délelőtt 10 órakor fognak örök nyugalomra tétetni. H.-Szovát, 1885. augusztus 19. Áldás és béke porai fölött. A temetésen jelen voltak: Szeremlei József, Szabó János, Bencsik István esperesek, Kiss Albert, Soltész László, Soltész Farkas, Bakóczy János, Zsigmond Sándor, Biró Antal lelkészek. A templomban Szabó Lajos hadházi lelkész tartott szép halotti beszédet, míg a sirnál Timár Imre helyettes lelkész imádkozott. Csendes pihenést a sokat szenvedett férfit hamvainak!

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak: Csiky Lajos, Géresi Kálmán.

H I R D E T É S.

Pályázat.

A muzsalyi ev. ref. egyház lelkészi állomására, melynek évi jövedelme 156 forint készpénz fizetéssel, az életnemüek — tűzifa, szőlő s földbirtok haszonélvezetéből — átlag becsérték szerint felszámítva 600 forintra tehető s így 4-ed osztályu egyház.

A kellően felszerelt pályázati kérvények f. évi szeptember hó 9-ik napjáig a beregi ev. ref. egyházmegye esperesi hivatalához küldendők Barabásba — u. p. Mező-Kaszony (Bereg megye).

Debreczen, 1885. aug. 17.

Révész Bálint,
püspök.